

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και
Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης.

Εισηγητής: Γιώργος Μιχαηλίδης, ΑΜ,
Αντιπρόεδρος Ο.Θ.

Α. Νομοθετημένες αρμοδιότητες για τη βιομηχανική χωροθέτηση (Ν. 1561/85):

1. Γνωμοδότηση για κάθε έργο κλιμακας τουλάχιστον ΓΠΣ.
2. Παρέμβαση για την αποφυγή αποκλίσεων από το ΡΣ και το ΠΠΠ Θεσσαλονίκης.
3. Πρόταση προσαρμογών, συμπληρώσεων και εξειδικεύσεων του ΡΣ και γνωμοδότηση για την έγκριση των ΓΠΣ.
4. Υλοποίηση των ειδικών διατάξεων του ΡΣ: οριοθέτηση περιοχών βιομηχανικής εγκατάστασης, καθορισμός θέσεων εγκατάστασης συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, έκδοση ΠΔ για τις προϋποθέσεις βιομηχανικής εγκατάστασης στο νομό, δημιουργία προϋποθέσεων για τη σταδιακή μετεγκατάσταση οχληρών και επικίνδυνων δραστηριοτήτων.
5. Συντονισμός των ενεργειών των υπηρεσιών και των φορέων του δημόσιου τομέα.

Β. Νομοθετημένες αρμοδιότητες για τον προγραμματισμό (Ν. 1561/85, Ν. 1622/86):

1. Εκπόνηση ενιαίου προγράμματος για την εφαρμογή-υλοποίηση του ΡΣ/ΠΠΠ.
2. Συντονισμός και εποπτεία στην κατάρτιση ετήσιων και κυλιόμενων πενταετών προγραμμάτων των υπηρεσιών και φορέων του δημόσιου τομέα.
3. Εισηγήση στο ΥΠΕΘΟ για το ΠΔΕ.
4. Εισηγήση στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση για τα ετήσια και μεσοχρόνια τοπικά και νομαρχιακά αναπτυξιακά προγράμματα.
5. Εισηγήση στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση για την κατανομή των πιστώσεων τοπικής σημασίας.

Γ. Νομοθετημένες αρμοδιότητες για την προστασία από τη βιομηχανική ρύπανση (Ν. 1561/85, Ν. 1650/86):

1. Πρόταση για τον καθορισμό έργων και δραστηριοτήτων για τις οποίες απαιτείται περιβαλλοντική μελέτη.
2. Έγκριση περιβαλλοντικών μελετών και όρων (απαραίτητη για τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης).
3. Εισηγήση για την έκδοση ΠΔ για την κήρυξη Ζωνών Ειδικών Περιβαλλοντικών Ενισχύσεων.
4. Έλεγχος της εφαρμογής μέτρων και όρων περιβαλλοντικής προστασίας.
5. Επιβολή κυρώσεων.

6. Εισηγήση για την επιβολή χρηματικών προστίμων άνω των 10 εκ. δρχ. και για την διακοπή λειτουργίας.
7. Γνωμοδότηση για την έκδοση των ΠΔ εφαρμογής του Ν. 1650/86.
8. Άσκηση (μεταβατική) των αρμοδιοτήτων του ΕΦΟΠ.

Δ. Μέχρι σήμερα ενέργειες του Ο.Θ. στους παραπάνω τομείς:

1. Εκκίνηση του Προγράμματος Μελέτης Αέριας Ρύπανσης στην ευρύτερη περιοχή Θεσσαλονίκης (βιομηχανία, καύση, οχήματα).
2. Ολοκλήρωση του σχεδίου ΠΔ για τη βιομηχανική εγκατάσταση και προώθηση του σε ΥΠΠΕΧΩΔΕ και ΥΒΕΤ.
3. Πρωτοβουλία για την υιοθέτηση προσωρινών ρυθμίσεων στην βιομηχανική αδειοδότηση.
4. Παρεμβάσεις για την αποφυγή αποκλίσεων από το ΡΣ/ΠΠΠ (περιπτώσεις JET OIL και πετροχημικού).
5. Παρέμβαση στη σύνταξη του ΓΠΣ περιοχής Δήμου Θεσσαλονίκης.
6. Προγραμματισμός εκπόνησης πολεοδομικών μελετών σε επιλεγμένα ΒΙΠΑ.
7. Προγραμματισμός ερευνών-μελετών για τη δημιουργία Τεχνολογικού ΒΙΠΑ, την κλαδική αντιμετώπιση της ρύπανσης σε βιομηχανικές συγκεντρώσεις και την εκτίμηση του βιομηχανικού κινδύνου στην περιοχή Διαβατών - αγκυροβολίων - Καλοχωρίου.

Ε. Βασικά ζητήματα για την άσκηση ενεργού ρόλου από τον Ο.Θ.:

1. Αποσαφήνιση εθνικής βιομηχανικής στρατηγικής.
2. Στελέχωση και χρηματοδότηση του Ο.Θ.
3. Εκπόνηση πολιτικής βιομηχανικής ανάκαμψης για την ευρύτερη περιοχή Θεσσαλονίκης.
4. Υιοθέτηση της αρχής ότι ο οχλών αναλαμβάνει το κόστος της απόδειξης της μη όχλησης και το κόστος της αντιμετώπισης της όχλησης.

ΣΤ. Προβληματισμός για παρέμβαση του Ο.Θ.:

Η παρέμβαση του Ο.Θ. θα έχει περιορισμένη αποτελεσματικότητα αν δεν στηρίζεται τουλάχιστον σε κατευθύνσεις πολιτικής για τη βιομηχανική ανάκαμψη στην περιοχή Θεσσαλονίκης. Και επειδή δεν υπάρχει η χρονική πολυτέλεια για ιεραρχημένη αντιμετώπιση του θέματος (κεντρική πολιτική - περιφερειακή εξειδίκευση - εντοπισμός στη Θεσσαλονίκη), είναι απαραίτητο να ξεκινήσει η διαμόρφωση μιας «τοπικής» στρατηγικής για βιομηχανική ανάκαμψη που να δίνει συγκεκριμένες κατευθύνσεις στα ερωτήματα:

1. Κλαδική διάθρωση, διασυνδέσεις, υιοθέτηση καινοτομίας, ανάγκες χωροθέτησης.

2. Μηχανισμοί υλοποίησης, κίνητρα, χρηματοδοτικά εργαλεία. Είναι όχι μόνο αναποτελεσματικό αλλά και τελικά επιζήμιο, φορείς της πόλης να μην έχουν στρατηγική άποψη για τη βιομηχανική ανάκαμψη, ή φορείς της πόλης να έχουν αποσπασματική άποψη που να παραμένει ανεκμετάλλευτη. Προοπτικά, ο ίδιος ο

Ο.Θ. θα μπορούσε να συνθέσει τις απόψεις και να κινητοποιήσει το αργούν δυναμικό, κατά το παράδειγμα αντίστοιχων μηχανισμών στις ΗΠΑ, στην Αγγλία, στη Δ. Γερμανία, στην Ιταλία, στην Ισπανία, στη Γαλλία.

ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Εισηγητής: Δρ. Αντώνης Ζαρκανέλλας,
Βιολόγος - Ωκεανογράφος

Εισαγωγή

Γενικά τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται και λαμβάνονται κατά το μάλλον ή ήττον, υπόψη κατά το σχεδιασμό της ανάπτυξης μιας περιοχής, αδιάφορο αν πρόκειται για το επίπεδο επαρχίας, Νομού περιφέρειας ή χώρας είναι πολλά και σχετίζονται με:

- Την υπάρχουσα υποδομή (δρόμοι, λιμάνια, τηλεπικοινωνίες)
- Τη διαθεσιμότητα πρώτων υλών
- Μέγεθος, χαρακτηριστικά της αγοράς
- Ύπαρξη εργατικού δυναμικού και ποιότητά του
- Προϊστορία, επίπεδο και κατευθύνσεις της υπάρχουσας ανάπτυξης ή των υπό ανάπτυξη κλάδων και βέβαια το περιβάλλον στην υπό ανάπτυξη περιοχή που λαμβάνεται υπόψη μόνο για να μην υπάρξουν αντιδράσεις ή για να προληφθούν τυχόν αντιδράσεις και όχι γιατί μπορεί να βοηθήσει προς την κατεύθυνση της περιβαλλοντικά ασφαλέστερης και οικονομικά πιο σίγουρης ανάπτυξης. Με άλλα λόγια η περιβαλλοντική διάσταση μήκτε στη διαδικασία της ανάπτυξης αρχικά σαν «αναγκαίο κακό» και υπό την πίεση του λαού, για ν' αποφευχθούν κάποιες βαρβαρότητες σ' αυτό, που σημειώθηκαν στο παρελθόν και διατηρείται για να μην ξαναπαρουσιασθούν τέτοιας έκτασης προσβολές σ' αυτό. Θα μπορούσε, όμως, αν γινόταν καλή χρησιμοποίησή του όχι μόνο να μην το επηρεάσει δυσμενώς αλλά και να αναδείξει την ανάπτυξη, ακόμη, μάλιστα, και να τη βοηθήσει.

Περιβάλλον και Είδος Ανάπτυξης

Είναι βασικό, όμως, να ξεκαθαρίσουμε από την αρχή τι είδους ανάπτυξη, σε σχέση με το περιβάλλον, θα επιτρέπαμε και θα ήταν γενικής αποδοχής στη χώρα αυτή.

Θα ήταν μια ανάπτυξη που οι δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον θα ήταν μικρές ή ανύπαρκτες ΕΠΕΙΔΗ είτε θα επιβάλλαμε τη χρησιμοποίηση αυτού που είναι γνωστό σαν βέλτιστη διαθέσιμη τεχνολογία αντιρρύπανσης, είτε γιατί θα εισάγαμε το know-how για μικρές, εντατικές υπερσύγχρονης τεχνολογίας βιομηχανίες - βιοτεχνίες (Bx-BTx) με μικρά ή χωρίς ρυπαντικά φορτία;

Ή, Θα ήταν μια ανάπτυξη που θα αδιαφορούσε για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον αρκεί αυτή να βοηθούσε στην αύξηση του

Εθνικού Προϊόντος μέσα από αύξηση των εξαγωγών ή/και την υποκατάσταση των εισαγωγών;

Προφανώς θ' αποφεύγαμε τη δεύτερη περίπτωση για πολλούς και διαφόρους λόγους, που ο καθένας εύκολα θα μπορούσε να καταλάβει.

Όμως το να θέλουμε ν' ακολουθήσουμε τον πρώτο δρόμο, της θεωρητικά με μηδενικό περιβαλλοντικό κόστος βιομηχανικής ανάπτυξης θα ήταν σχεδόν ουτοπικό, κάτω από τις σημερινές συνθήκες τουλάχιστον, γιατί θα απαιτούσε ανάμεσα στ' άλλα:

- Ύπαρξη τεράστιων κεφαλαίων και μάλιστα σε ξένο συνάλλαγμα αφού ολοκληρω αυτή η τεχνολογία θα εισάγεται
- Συνεχή εξάρτηση από το εξωτερικό για εισαγωγή ανταλλακτικών, ενέργειας κλπ.
- Σπατάλη πόρων και ενέργειας αφού για πολλά είδη ρυπαντικών φορτίων θα ήταν χωρίς λόγο και σπατάλη η πέραν από ένα σημείο επεξεργασία τους.

Και όλα αυτά θα μπορούσαν εύκολα να μεταφραστούν σε υψηλότερο κόστος, χαμηλότερη ανταγωνιστικότητα, αζήτητα προϊόντα, μείωση παραγωγής, ανεργία κλπ.

Υπάρχει όμως και μια τρίτη εναλλακτική λύση της οποίας όμως έγινε και γίνεται πολύ μικρή χρήση στη χώρα μας κι' αυτό για δυο πολύ συγκεκριμένους λόγους.

1. Γιατί δεν υπάρχουν διαθέσιμα τα απαραίτητα περιβαλλοντικά στοιχεία τη στιγμή που τα θέλουμε και,

2. Γιατί δεν είναι εύκολο να ποσοτικοποιηθεί κανείς τους πολύπλοκους περιβαλλοντικούς παράγοντες και αξίες που θα επηρεάσουν τα βραχυμακροπρόθεσμα κόστη-οφέλη μιας επένδυσης.

Πυρήνας της λύσης αυτής είναι η εκμετάλλευση των εγγενών δυνατοτήτων του περιβάλλοντος να δεχτεί, αδρανοποιήσει και ν' αφομοιώσει ακόμη και προς όφελός του σημαντικά φορτία, μέσα σε ορισμένα όρια βεβαίως, ενός μεγάλου αριθμού ρυπαντών.

Η λύση αυτή προϋποθέτει, κατ' αρχήν, ότι η περιβαλλοντική διάσταση υπεισέρχεται και λαμβάνεται υπόψη από τα πρωταρχικά στάδια του σχεδιασμού και ότι υπάρχουν κι' αυτό οι απαραίτητες ελάχιστες μετρήσεις και στοιχεία διαφόρων περιβαλλοντικών παραμέτρων.

Αυτή πέρα του ότι εξασφαλίζει, κατά το δυνατόν, την πρόληψη της ρύπανσης και την προστασία του περιβάλλοντος και αναδεικνύει τους στόχους και τα αποτελέσματα της ανάπτυξης, μπορεί να βοηθήσει στην παραπέρα προώθηση της ανάπτυξης είτε γιατί θα απελευθερώσει πόρους (χρηματικούς, ενεργειακούς) για άλλους αναπτυξιακούς σκοπούς είτε γιατί θ' αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας.